МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури та мистецтв
Кафедра театрознавства та акторської майстерності

Затверджено
На засіданні кафедри театрознавства та
акторської майстерності
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29.08. 2024 р.)
Гарант ОПП «Акторське мистецтво
драматичного театру і кіно»

доц. Мирослава ЦИГАНИК

СИЛАБУС / SYLABUS

з навчальної дисципліни

«ІСТОРІЯ ТЕАТРУ ЛЯЛЬОК»,

що викладається в межах
ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
із спеціальності 026 «Сценічне мистецтво»

Львів – 2024 р.

Назва дисципліни	Історія театру ляльок
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Валова, 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет культури і мистецтв, кафедра театрознавства та акторської майстерності
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	02 Культура і мистецтво, 026 Сценічне мистецтво, ОПП Акторське мистецтво драматичного театру і кіно
Викладачі дисципліни	Роса-Лаврентій Софія доцентка кафедри театрознавства та акторської майстерності
Контактна інформація викладача	Sofiya.Rosa-Lavrentiy@lnu.edu.ua
Консультації щодо дисципліни відбуваються	Щоп'ятниці о 16.30 – 17.50 год. (вул. Валова, 18, ауд. 12) Також можливі он-лайн консультації. Для цього слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://kultart.lnu.edu.ua/department/teatroznavstva-ta-aktorskoji-majsternosti
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна "Історія театру ляльок" призначена для студентів ОС Бакалавр, спеціальності Сценічне мистецтво з галузі знань Культура і мистецтво для ОПП Акторське мистецтво драматичного театру і кіно. Курс є нормативною дисципліною у циклі професійної та практичної підготовки.
Семестровий (підсумковий) контроль	Іспит в кінці семестру. Усний
Коротка анотація дисципліни	Протягом курсу передбачається відвідування вистав та різних мистецьких акцій, відео перегляд матеріалів. Вивчення різноманітних теоретичних праць, які мають на меті ознайомити із основними прикладами різновидів театру ляльок. Курс багатий на обговорення, розмови, дискусії та діалоги на основі побаченого та прочитаного. Вивчення курсу передбачає ознайомлення зі специфікою та теоретичними засадами цього виду театру, його різновидами, художніми засобами, історією розвитку традиційного та сучасного професійного театру ляльок та анімації. Під час курсу розглядаються сутнісні поняття, найважливіші проблеми, явища, події та факти, пов'язані зі світом театру ляльок та анімації.
Мета та цілі дисципліни	Метою є ознайомити студентів зі специфікою історією і теоретичними засадами театру ляльок та анімації, різноманітністю його форм та художніх засобів, з видатними творчими колективами цього виду театру та окремими митцями, їхніми кращими творами.
Ключові слова	Театральна культура, театр ляльок, театр анімації, маріонетки, тростинкові ляльки, планшетні ляльки, ляльки-рукавички.
Формат дисципліни	Очний Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
Тривалість навчальної дисципліни	90 год. - 1 семестр (восьмий)

Обсяг навчальної дисципліни	3 кредити, 90 годин, 28 аудиторних годин. З них 14 год. лекцій, 14 год. практичних занять та 62 год. самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде **Знати:** - головні факти та події театрального процесу театру ляльок та анімації України та світу. **Вміти:** - Оперувати театральною термінологією, поняттями та категоріями театру ляльок та анімації; - Співвідносити сучасні європейські мистецькі події з історичними театральними подіями, узагальнювати, робити висновки щодо цих подій; - аналізувати витоки та взаємовпливи історичних процесів на сучасність та вміти аргументувати та викладати думки письмово. **Програмні результати навчання:** ПР02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва. ПР04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах. ПР09. Співвідносити мистецькі ідеї та твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння. ПР11. Розуміти сценічне мистецтво як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру та перформативних мистецтв. **Програмні компетентності:** ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, його культури, техніки і технологій. ЗК06. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології. СК07. Здатність до розуміння та оцінювання актуальних культурно-мистецьких процесів. СК14. Здатність аналізувати твори літератури і мистецтва на основі критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять сценічного мистецтва. СК15. Здатність вільно орієнтуватися у напрямах, стилях, жанрах та видах сценічного мистецтва, творчій спадщині видатних майстрів.
Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)	**Навички роботи в команді:** використання інтерактивних методів навчання розвиває у здобувачів вміння працювати в групах, спільно досягати цілей і вирішувати колективні завдання. **Лідерські навички:** вивчення дисципліни сприяє розвитку лідерських якостей, зокрема здатності до організації та управління ініціативами та проєктами. **Навички прийняття рішень:** здатність до аналізу та вибору оптимальних рішень є важливою для здобувачів. **Гнучкість:** вивчення дисципліни розвиває здатність адаптуватися до змін у суспільстві та театрально-педагогічній діяльності. **Комунікаційні навички**: вивчення дисципліни розвиває уміння висловлювати свої думки письмово та усно, спілкуватися з іншими

	людьми, а також слухати і розуміти інших.
Теми	Тема 1. Поняття театру ляльок та анімації. Тема 2. Витоки, походження театру ляльок. Класифікації різновидів ляльок театру. Тема 3. Традиційні театри ляльок Індії та Китаю. Тема 4. Театр тіней у країнах Сходу та Європи Тема 5. Античний театр ляльок. Тема 6. Біблійні сюжети в історії театру ляльок. Тема 7. Український вертеп – витоки, організація, різновиди, персонажі. Тема 8. Лицарські вистави театру ляльок. Тема 9. Герої вуличної лялькової народної комедії. Тема 10. Авторські та кабаретові аматорські лялькові театри кінця XIX – початку XX ст. Тема 11. Театр ляльок початку XX ст. Драматургія для театру ляльок: постаті, сюжети і проблематика творів. Тема 12. Нові лялькарі в Празі та створення театру "УНІМА" Тема 13. Історичні етапи розвитку українського театру ляльок у XX ст. Тема 14. Сучасний український театр ляльок: фестивалі, постаті, стильові напрямки, проблеми. Тема 15. Майстерність актора-лялькаря.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з гуманітарних дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату історії театру, а також попередні семестри вивчення дисциплін Історія зарубіжного театру, Історія українського театру.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання (форми – групові проекти, тьюторство, студентська розробка), дискусія, метод навчальної рольової гри.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання загально вживаних програм і операційних систем, доступу до мережі Інтранет.

Література для вивчення дисципліни	**Основна література**: Уся література, яку здобувачі вищої освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел інформації, яких немає у списку рекомендованих. **1.** Веселовська Г. Жінки – українські театральні режисерки 1920-40-х років // Лялька на кону. Київ, Музей театрального, музичного та кіномистецтва України, 2019–2020. — К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2020. **2.** Зінов'єва Т. До питання про архетипні риси персонажів українського вертепу. // Вісник Львівського університету. Серія мистецтво. – Вип. 3., 2003. – С. 15-23. **3.** Крег Е.Г. Актор і надмаріонетка // Про мистецтво театру. - К., 1979. **4.** Курбас Л. Про "Різдвяний вертеп" // Філософія театру. - К., 2001. **5.** Курилко С. Якби випала змога прожити життя ще раз, я б стала актрисою! // Тетраріум. https://teatrarium.com/zmoga-statu-aktorom/ **6.** Русабров Є. З джерела живої води // Культура і життя. - № 35 - 1989. **7.** Пам'яті театрознавця Євгенія Русаброва (1955–2013): Вибрані матеріали науково-практичних конференцій 2014–2018 рр. / уклад. Ю. Щукіна ; ред. Ю. Полякова. – Харків : Коллегиум, 2018. **8.** Роса С. «Золотий телесик» – 2007 : (Огляд VI Міжнародного фестивалю театрів ляльок у Львові) // Просценіум. – 2007. – № 1 (17). – С. 38–44. **9.** Роса-Лаврентій С. Комунікація українського театру ляльок з дітьми та підлітками в часі війни та про війну // Філософія та гуманізм. - Випуск 1 (17), 2023 - С. 30-35 **10.** Рой У. В гостях у «Золотого Телесика – 2009» // Просценіум. – 2009. – № 1/2 (23/24). – С. 58–64. **11.** Рой У. «Золотий Телесик – 2011»: здобутки й проблеми // Просценіум. – 2011. – № 1 (29). – С. 85–89. **12.** Титаренко Я. Дати театрам ляльок звучати наповну // Збруч. – 25.08.2023. https://zbruc.eu/node/116249 **13.** Франко І. До історії українського вертепа XVIII в**. –** Москва, 1991. **14.** Франко І. Нові матеріяли до історії українського вертепа XVIII в. // Записки наукового товариства ім. Т.Г.Шевченка. - Львів, 1908. **15.** Юрковський Г. Проблеми дослідження різдвяної теми в театрі ляльок. // Вісник Львівського університету. Серія мистецтво. – Вип. 3., 2003. –С.24-28. Jurkowski H. Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszava 1970.
Питання до іспиту.	1. Витоки та генезис театру ляльок. 2. Класифікації різновидів ляльок театру. 3. Найдавніші театри маріонеток Індії. 4. Китайський лялькoвий театр Гуанджоу . 5. Японський лялькoвий театр Нінгіо—дзендзурі або "Бунраку". 6. Організація театральних видовищ театру тіней в Індії та Китаї. 7. Жанр лялькового театру – "Китайські тіні". 8. Театр ляльок в античній театральній культурі. 9. Театр ляльок в Західній Європі доби Середньовіччя. 10. Біблійні сюжети в історії лялькового театру. 11. Загальні витоки та риси різдвяних лялькових вистав у Польщі, в Білорусі та в Україні. 12. Український вертеп як двоєдина модель суспільства, поєднання сакрального та народного.

	13. Вертеп поміщика Г.Галагана, його структура. 14. Сицилійський театр маріонеток: організація видовищ, естетика. 15. Структура ляльок лицарського театру. 16. Італійська лялькова комедія імпровізацій: витоки, організація, персонажі. 17. Головні персонажі комедії імпровізації. 18. Чеський лялькар Матей Копецький та його ляльковий персонаж Кашпарек. 19. Запорожець – персонаж українського вертепу 20. Театр ляльок та естетичні пошуки європейської художньої еліти XIX століття. 21. Кабаретові лялькові театри кінця XIX ст. 22. Гордон Крег – теоретик театру маріонеток. 23. Внесок Б.Шоу у розвиток лялькового театру. 24. Творчість Йозефа Скупи. 25. Цілі та завдання Міжнародної Спілки діячів театру ляльок. 26. Міжнародні лялькові фестивалі в Україні. 27. Сучасні українські лялькові театри та провідні режисери. 28. Сучасні художники в українському ляльковому театрі. 29. Театр ляльок і театр живого актора: їх естетична спорідненість, діалектика взаємодії та художньої самодостатності. 30. Закони руху маріонетки та ляльки „рукавички”: спільне та відмінне. Вплив ци законів на естетику театрів, що використовують певний різновид ляльок 31. Здатність театру ляльок до консервації засобів, ідей, форм та типів театральн Поняття про традиційний та сучасний театри
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні: максимальна кількість балів 40; • самостійна робота: максимальна кількість балів 10; • іспит : максимальна кількість балів 50 • Підсумкова максимальна кількість балів 100. **Письмові роботи:** Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). **Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахуванння викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов’язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів.** Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов’язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; не толерується списування та плагіат та невчасне виконання поставленого завдання.

	Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Види робіт. **Критерії оцінювання знань студентів**	**Максимальна кількість балів**
1. Бали поточної успішності за участь у семінарських заняттях	
Критерії оцінювання (8*5=40)	**5 балів**
студенти в повному обсязі володіють навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладають під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкривають зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов‘язкову та додаткову літературу. Правильно вирішують усі тестові завдання.	**5**
студенти достатньо повно володіють навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладають під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкривають зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов‘язкову літературу. Але при викладені деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішують більшість тестових завдань.	**3-4**
студенти в цілому володіють навчальним матеріалом викладають його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішують половину тестових завдань.	**1-2**
2. Самостійна робота студентів	
Критерії оцінювання	
Самостійна робота (тестування за результатами виконаних самостійних робіт). Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому семестровому контролі (виконанні залікового модулю, на іспиті).	**10**
5. Іспит	
Критерії оцінювання	**50 балів**
Семестровий екзамен як форма підсумкового контролю є обов’язковим для всіх здобувачів. Результат екзамену залежить від загальної кількості набраних балів. Оцінка одержана на екзамені є остаточною. Іспит складається із двох частин. Перша - тестова, друга - усна відповідь. **Перша частина іспиту (письмовий тест) -** студенти отримують письмовий тест (або виконують на платформі Moodle). За 20 питань - отримують 20 балів (1 б. за кожне правильно виконане завдання)	**20**
Друга частина (усний іспит) – студенти отримують 2 питання, на які дають розлогі, повні відповіді. В цих завданнях потрібно зробити послідовні, логічні пояснення, необхідні посилання, вказати факти, з яких випливає те чи інше твердження. За повну відповідь на одне питання студенти отримують максимально 15 балів. Відповідно за відповідь на 2	**30 (15+15)**

	питання - 30 балів.	
Дотримання умов доброчесності	**Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти в частині НДР будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів вищої освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача вищої освіти є підставою для її незарахуванням викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.** Принципи доброчесності в Університеті та відповідність показникам забезпечення якості вищої освіти регламентовано НАЗЯВО та положеннями Центру забезпечення якості освіти Львівського національного університету імені Івана Франка. Сайт НАЗЯВО: https://naqa.gov.ua/ Центру забезпечення якості освіти ЛНУ: http://education-quality.lnu.edu.ua/accreditation/university-documents/ Онлайн курс «Академічна доброчесність» викладений за посиланням: https://vumonline.ua/course/academic-integrity- at-the-university/.	
Навчання іноземною мовою	Не викладається	
Позааудиторні заняття	Передбачається в межах вивчення навчальної дисципліни участь в конференціях, форумах, круглих столах тощо (за активну участь отримують додаткові бали). У рамках неформальної освіти здобувачі можуть самостійно проходити курси на онлайн платформах за темами навчальної дисципліни, що буде враховуватися при оцінюванні аудиторної та самостійної роботи здобувачів.	
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.	

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) (лекція, самостій-на, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
Згідно з розкладом	Тема 1. Поняття театру ляльок та анімації.	Лекція (1 год), практичне заняття (1 год) самос. робота (4 год.)			
Згідно з розкладом	Тема 2. Витоки, походження театру ляльок. Класифікації різновидів ляльок театру.	Лекція (1 год), практичне заняття (1 год) самос. робота (4 год.)	1. Jurkowski H. Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszava 1970.	Перегляд вистав/ведення конспекту	
Згідно з розкладом	Тема 3. Традиційні східні лялькові театри.	Лекція (1 год), практичне заняття (1 год) самос. робота (4 год.)	1. Jurkowski H. Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszava 1970.	Перегляд вистав/ведення конспекту	
Згідно з розкладом	Тема 4. Театр тіней у країнах орієнтальної культури та Європи	Лекція (1 год), практичне заняття (1 год) самос. робота (4 год.)	Jurkowski H. Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszava 1970.	Перегляд вистав/ведення конспекту	
Згідно з розкладом	Тема 5. Античний ляльковий театр.	Лекція (1 год), практичне заняття (1 год) самос. робота (4 год.)	Jurkowski H. Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszava 1970.	Перегляд вистав/ведення конспекту	
Згідно з розкладом	Тема 6. Біблійні сюжети в історії лялькового театру.	Лекція (1 год), практичне заняття (1 год) самос. робота (4 год.)	1. Jurkowski H. Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszava 1970. 2. Зінов'єва Т. До питання про архетипні риси персонажів українського вертепу. // Вісник Львівського університету. Серія мистецтво. – Вип. 3., 2003. – С. 15-23.	Перегляд вистав/ведення конспекту	
Згідно з розкладом	Тема 7 . Український вертеп – витоки, організація, різновиди, персонажі.	Лекція (1 год), практичне заняття (1 год) самос. робота (4 год.)	1. Юрковський Г. Проблеми дослідження різдвяної теми в театрі ляльок. // Вісник Львівського університету. Серія мистецтво. – Вип. 3., 2003. –С.24-28. 2. Франко І. До історії українського вертепа	Перегляд вистав/ведення конспекту	

			XVIII в. – 1991.		
Згідно з розкладом	Тема 8. Лицарські вистави театру ляльок.	Лекція (1 год), практичне заняття (1 год) самос. робота (4 год.)	Jurkowski H. Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszava 1970.	Перегляд вистав/ведення конспекту	
Згідно з розкладом	Тема 9. Герої вуличної ляльковоі народної комедії.	Лекція (1 год), практичне заняття (1 год) самос. робота (4 год.)	Jurkowski H.Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszava 1970.	Перегляд вистав/ведення конспекту	
Згідно з розкладом	Тема 10. Авторські та кабаретові аматорські лялькові театри кінця XIX – початку XX ст	Лекція (1 год), практичне заняття (1 год) самос. робота (4 год.)	Jurkowski H.Dzieje teatru lalek. Od antyku do romantyzmu. – Warszava 1970.	Перегляд вистав/ведення конспекту	
Згідно з розкладом	Тема 11. Ляльковий театр початку XX ст. Драматургія для лялькового театру: постаті, сюжети і проблематика творів	Лекція (1 год), практичне заняття (1 год) самос. робота (4 год.)	1. Крег Е.Г. Актор і надмаріонетка // Про мистецтво театру. - К., 1979. 2. Курбас Л. Про "Різдвяний вертеп" // Філософія театру. - К., 2001.	Перегляд вистав/ведення конспекту	
Згідно з розкладом	Тема 12. Нові лялькарі в Празі та створення театру “УНІМА”	Лекція (1 год), практичне заняття (1 год) самос. робота (4 год.)	Русабров Є. З джерела живої води // Культура і життя. - №35 -1989.	Перегляд вистав/ведення конспекту	
Згідно з розкладом	Тема 13. Історія театру ляльок України у XX ст.	Лекція (0,5 год), практичне заняття (0,5 год) самос. робота (4 год.)	Русабров Є. З джерела живої води // Культура і життя. - №35 -1989.		
Згідно з розкладом/ год	Тема 14. Сучасний український ляльковий театр: фестивалі, постаті, стильові напрямки, проблеми.	Лекція (0,5 год), практичне заняття (0,5 год) самос. робота (4 год.)	Рівненський обласний театр ляльок (режисер Л.Попов), Хмельницький обласний державний театр ляльок, Полтавський обласний театр ляльок (Д.Нуязін), Івано-Франківський обласний театр ляльок (Я.Грушецький), Чернівецький обласний театр ляльок (Р.Неупокоєв). Художники в ляльковому театрі: М.Данько, Я.Данилів.	Перегляд вистав/ведення конспекту	

Згідно з розкладом	Тема 15. Майстерність актора-лялькаря.	Лекція (1 год), практичне заняття (1 год) самос. робота (6 год.)	Майстерня театру ляльок, Огляд Фестивалю “Прем’єри сезону” Створення ляльки.	Перегляд вистав/ведення конспекту	
Всього: 14год. лекцій, 14 год. практичних занять та 62 год. самостійної роботи					